دایره مینا

در ستایش عظمت وجودی استاد انتظامی

محمدحسن پزشک
رئیس موزه سینما

استاد عزت‌الله انتظامی را از سال‌های دور می‌شناسم و در دوره‌هایی به مناسبت مسوولیت‌هایم با ایشان حشر و نشر داشته‌ام، لیکن در شش سال اخیر در فرصت دیدارهای منظم هفتگی در موزه سینمای ایران، با انسان والایی آشنا شدم که هنرشان جزو کوچکی از عظمت وجودی و اخلاقی ایشان است. در نهایت، عمر طولانی توام با سلامتی برای این هنرمند فرهیخته آرزو دارم.

یاد ایام

اخلاق یکه «آقای بازیگر»

ایرج راد

این افتخار نصیب من شد که از سال‌ها قبل در موارد مختلف از حضور استاد انتظامی بهره بگیرم. یکی از بزرگ‌ترین شانس‌های من در طول عمر هنری‌ام این بود که در دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران، با وجود اختلاف سنی ۲۱ سال با استاد انتظامی همکلاس باشم و در مراحل مختلف تحصیلم همواره از ایشان بیاموزم.

شانس دیگرم این بود که در دوران کار هنری‌ام سال‌ها در اداره تئاتر در گروه آقای انتظامی و آقای نصیریان بیشترین فعالیت را داشته باشم و در سفرها و اجراهای مختلف همراهشان باشم و باز به سبب این همراهی از ایشان بیاموزم. استاد انتظامی نه تنها به لحاظ اعتبار هنری و خدماتش در عرصه هنرهای نمایشی همیشه درجه یک هستند، بلکه به عنوان «آقای بازیگر» همگان را در چهارچوب خاص هنری‌اش به کار گرفته‌اند. من در طول سال‌ها در کنار همتای اسطوره‌ای خود، علی نصیریان به روی صحنه می‌رفت تا تصویری به‌یاد ماندنی از بازی‌اش در ذهن تماشاگر باقی بگذارد.

درخشش او و همتای اسطوره‌ای‌اش روی همین صحنه‌های تئاتر است که آنها را به فیلم «گلو» می‌کشاند؛ فیلمی که با بازی‌های درخشان در تاریخ ماند و بخشی از هویت و تاریخ ما شد.

•••

همین چند روز پیش بود که پرویز پرستویی خطاب به من گفت: «استاد انتظامی مراد و مرشد من است. من همچون پیروی مقلد از او تقلید می‌کنم. او در بازیگری به‌نوعی من به مثابه یک مجتهد است و تقلید از او برای کسی همچون من یک افتخار است.»

و اینجا من با تاکید و محکم گفت به‌گونه‌ای که بباور کنم چقدر در این عزم جدی است.

با همین مکالمه با پرستویی بود که به صرافت گفت‌وگو با «عزت‌الله انتظامی» افتادم. از پرستویی شنیدم که قرار است به دیدار رییس قوه‌قضاییه بروند. در ادامه همان کارهای نیک‌کارانه و خیرخواهانه همان کارهایی که خبرش گاه به رسانه‌ها هم در می‌آید و جدال‌هایی را هم سبب می‌شود. پرویز پرستویی دوباره سلوک استاد خود می‌گفت. علیه کارهای آقای انتظامی را ستود. پرستویی حرف از کار یک میان می‌آید، این او است که پیشگام می‌شود و دیگران را نیز به همکاری در آن فراخی‌طلب می‌کند. نیز از او الهام می‌گیرم. هرچه استاد انتظامی بروند من نیز در پی‌اش خواهم رفت.»

و باز حرف‌های گذشته استاد افتادم که می‌گفت هر سال در روز معلم «خسرو شکیبایی» به من زنگ می‌زد تا از روز را به من تبریک بگوید و گفت حتی آن سالی را که در المان در نزد فرزندش «رامین» به سر می‌برد است، شماره تلفن رامین را از مجید گیر آورده و به آنجا زنگ زده تا روز معلم را تبریک بگوید.

استاد با چشم‌های اشک‌بار از خورد باد می‌گرد بادی که برای اوگرانبها بود. می‌گفت: «خورد با فروتنی پشت تلفن به من می‌گفت استاد من شما نقطه‌ای بهم جا بر وجود من شما را پیدا می‌کنم تا بگویم در روز معلم به یاد شما هستم.»

و اسطوره گریست. در غم همکاری می‌خواهد که دیگر در میان ما نیست. همکاری در فیلم هامون این دو را به هم نزدیک کرد و تا پایان به هم وفادار و علاقمند نگاه داشت.

استاد بازیگری، خود البته، فروتنانه از شاگردی در نزد استادی بزرگ یاد می‌کند.

شاگردی در نزد استاد «حمید سمندریان». عزت‌الله انتظامی در میانسالی به دانشگاه راه یافت و در همان سنین بود که بر سر کلاس‌های زنده‌یاد حمید سمندریان حاضر شد. اینکه او رزومه‌ای از سمندریان درس آموخته است، همیشه او را نسبت به آن مرد بزرگ متواضع و فروتن نگاه داشته است.

•••

چند سالی می‌شود که «عزت‌الله انتظامی» که زمینه‌ی ویلایی قیطریه‌اش را به مقصد آپارتمانی در اقدسیه ترک کرده است. خانه مدت‌هاست خالی است. همان خانه‌ای که اغلب دوستان استاد با او در آن خانواده زیادی دارند. همان خانه که نمی‌توانند. مساله مهم دیگری که نباید آن را فراموش نکنیم، خدمات و بازی‌رسانی‌های ایشان به اعتلا حضور است. در بسیاری از موارد حضور ایشان به تنهایی کمک‌کننده و راهگشا بوده است. در تاریخ تئاتر و سینمای ایران، با وجود اختلاف سنی ۲۱ سال با استاد انتظامی همکلاس باشم و در مراحل مختلف تحصیلم همواره از ایشان بیاموزم.

شانس دیگرم این بود که در دوران کار هنری‌ام سال‌ها در اداره تئاتر در گروه آقای انتظامی و آقای نصیریان بیشترین فعالیت را داشته باشم و در سفرها و اجراهای مختلف همراهشان باشم و باز به سبب این همراهی از ایشان بیاموزم. استاد انتظامی نه تنها به لحاظ اعتبار هنری و خدماتش در عرصه هنرهای نمایشی همیشه درجه یک هستند، بلکه به عنوان «آقای بازیگر» همگان را در چهارچوب خاص هنری‌اش به کار گرفته‌اند. من در طول سال‌ها در کنار همتای اسطوره‌ای خود، علی نصیریان به روی صحنه می‌رفت تا تصویری به‌یاد ماندنی از بازی‌اش در ذهن تماشاگر باقی بگذارد.

درخشش او و همتای اسطوره‌ای‌اش روی همین صحنه‌های تئاتر است که آنها را به فیلم «گلو» می‌کشاند؛ فیلمی که با بازی‌های درخشان در تاریخ ماند و بخشی از هویت و تاریخ ما شد.

•••

همین چند روز پیش بود که پرویز پرستویی خطاب به من گفت: «استاد انتظامی مراد و مرشد من است. من همچون پیروی مقلد از او تقلید می‌کنم. او در بازیگری به‌نوعی من به مثابه یک مجتهد است و تقلید از او برای کسی همچون من یک افتخار است.»

و این را با تاکید و محکم گفت. به‌گونه‌ای که بباور کنم چقدر در این عزم جدی است.

با همین مکالمه با پرستویی بود که به صرافت گفت‌وگو با «عزت‌الله انتظامی» افتادم. از پرستویی شنیدم که قرار است به دیدار رییس قوه‌قضاییه بروند. در ادامه همان کارهای نیک‌کارانه و خیرخواهانه همان کارهایی که خبرش گاه به رسانه‌ها می‌رسد. کارهایی که خبرش گاه به رسانه‌ها می‌رسد و جدال‌هایی را هم سبب می‌شود. پرویز پرستویی دوباره سلوک استاد خود می‌گفت. علیه کارهای آقای انتظامی را ستود. پرستویی حرف از کار یک میان می‌آید، این او است که پیشگام می‌شود و دیگران را نیز به همکاری در آن فراخی‌طلب می‌کند. نیز از او الهام می‌گیرم. هرچه استاد انتظامی بروند من نیز در پی‌اش خواهم رفت.»

و باز حرف‌های گذشته استاد افتادم که می‌گفت هر سال در روز معلم «خسرو شکیبایی» به من زنگ می‌زد تا از روز را به من تبریک بگوید و گفت حتی آن سالی را که در المان در نزد فرزندش «رامین» به سر می‌برد است، شماره تلفن رامین را از مجید گیر آورده و به آنجا زنگ زده تا روز معلم را تبریک بگوید.

استاد با چشم‌های اشک‌بار از خورد باد می‌گرد بادی که برای اوگرانبها بود. می‌گفت: «خورد با فروتنی پشت تلفن به من می‌گفت استاد من شما نقطه‌ای بهم جا بر وجود من شما را پیدا می‌کنم تا بگویم در روز معلم به یاد شما هستم.»

و اسطوره گریست. در غم همکاری می‌خواهد که دیگر در میان ما نیست. همکاری در فیلم هامون این دو را به هم نزدیک کرد و تا پایان به هم وفادار و علاقمند نگاه داشت.

استاد بازیگری، خود البته، فروتنانه از شاگردی در نزد استادی بزرگ یاد می‌کند.

شاگردی در نزد استاد «حمید سمندریان». عزت‌الله انتظامی در میانسالی به دانشگاه راه یافت و در همان سنین بود که بر سر کلاس‌های زنده‌یاد حمید سمندریان حاضر شد. اینکه او رزومه‌ای از سمندریان درس آموخته است، همیشه او را نسبت به آن مرد بزرگ متواضع و فروتن نگاه داشته است.